

VERSLAG

VAN DE VOLKSKUNDE-COMMISSIE DER
KONINKLIJKE NEDERL. AKADEMIE VAN
WETENSCHAPPEN TE AMSTERDAM

OVER 1945

210

VERSLAG

VAN DE VOLKSKUNDE-COMMISSIE OVER 1945

De Volkskunde-commissie moet haar jaarverslag over 1945 aanvangen met een woord van nagedachtenis aan haar waarnemenden voorzitter, Prof. Dr. Jac. van Ginneken, die van de oprichting af lid is geweest en gedurende al deze jaren blijf heeft gegeven, dat zijn breede belangstelling zich ook over het terrein der volkskunde uitstrekke.

Een ander verlies, gelukkig echter niet door den dood, onderging de commissie, doordat de heer Dr. Jan Kalf gemeend heeft met ingang van 1946 als lid te moeten bedanken, aangezien zijn gezondheidstoestand hem het bijwonen der vergaderingen belet. De commissie betuigt haar oud-medelid, die eveneens van de oprichting af deel van haar heeft uitgemaakt, gaarne haar dank voor zijn medewerking en de belangrijke diensten, die hij haar, vooral in de eerste jaren, heeft bewezen.

De commissie zond in December 1945 aan haar medewerkers haar tiende vragenlijst toe, die een onderzoek instelt naar een aantal oude kinderspelen. Ook deze lijst lag, evenals die der Dialectencommissie al in 1944 persklaar, maar kon destijds tengevolge van den oorlogstoestand niet gedrukt worden.

Ook de Volkskunde-commissie kan dankbaar constateeren, dat de oorlog geen schade van blijvende beteekenis heeft aangericht aan haar bureau. Ook zij had een deel van de vragenlijsten en een aantal kostbare documenten elders in veiligheid gebracht, vanwaar ze in den loop van het jaar weer naar het Trippenhuus terug werden gebracht. Daarentegen bleek bij een contrôle van de medewerkers, dat ook de Volkskunde-commissie enkele honderden van hen in de laatste oorlogsjaren had verloren door sterfgeval of verhuizing, in 't bijzonder in de geëvacueerde en verwoeste gebieden van ons land. Een actie voor uitbreiding van

het aantal medewerkers had ook voor onze commissie een tot dusver bevredigend resultaat en wettigt de hoop, dat deze achterstand spoedig zal zijn ingehaald. Het getal dergenen, die tengevolge van de belangstelling, die het nationaal-socialisme voor de volkskunde heeft getoond, een zoo grooten afschuw voor deze wetenschap hebben opgevat, dat zij hun verdere medewerking weigerden, is gelukkig zeer gering.

Het aantal nieuwingevulde vragenlijsten steeg in 1945 maar weinig, omdat het bureau van meening was, dat de medewerkers over het algemeen te zeer met materiele en andere zorgen vervuld waren dan dat voor het invullen van deze lijsten een beroep op hen mocht worden gedaan. Op 31 December 1945 bedroeg het aantal ingevulde lijsten: voor lijst 1: 2010, voor lijst 2: 1476, voor lijst 3: 1494, voor lijst 4: 1332, voor lijst 5: 1356, voor lijst 6: 1114, voor lijst 7: 1089, voor lijst 8: 967, voor lijst 9: 692. Het totale aantal lijsten bedroeg: 11528.

Naar ons eerst in 1945 ter ooren kwam is in het najaar van 1944 nog de 3de aflevering van jg. 4 van het tijdschrift „Volkskunde”, het officieele orgaan der commissie, in Vlaanderen verschenen. Sindsdien hebben geen afleveringen meer het licht gezien; bovendien zijn de vier laatstverschenen afleveringen nog steeds niet in ons land aangekomen.

Ook het bureau der Volkskunde-commissie bleef ondanks de tijdsomstandigheden zelfs in den winter van 1944 op 1945, met uitzondering van de Zaterdag en voor korten tijd ook van de Maandagen, geopend. De heer Sinninghe werkte door aan zijn materiaalverzameling voor een woordenboek van het Nederlandsche volksgeloof en stelde bovendien een onderzoek in naar de religieuze volkskunst, de iconografie der bedevaartsplaatsen, oude pleisterplaatsen, alles in Nederland, en Nederlandsche sagengestalten en -vormen. De heer Thijs Mol stelde ook thans weer zijn veelsoortige folkloristische aantekeningen ter beschikking van het bureau.

Aan de voorbereiding van den atlas der Nederlandsche volkskunde werd ook in het afgelopen jaar alle aandacht besteed;

daarentegen werd het in kaart brengen der gegevens voorloopig stopgezet. De vrees is nl. gewettigd dat de Vlaamsche afdeeling van de Belgische Nationale commissie voor folklore in afzienbaren tijd niet in staat zal zijn, ons de voor deze kaarten vereischte gegevens voor Vlaanderen te verstrekken. Deze commissie heeft tot dusver nog geen begin kunnen maken met het uitzenden van vragenlijsten, terwijl moeilijkheden van internen aard naar alle waarschijnlijkheid deze uitzending voorloopig zullen verhinderen. Bij zijn bezoek aan Vlaanderen in het najaar van 1945 heeft de secretaris met een aantal leden van de Vlaamsche commissie de mogelijkheden van samenwerking besproken, zonder dat hem daarbij echter uitzicht kon worden gegeven op spoedige hulpverlening. Tengevolge daarvan zal overwogen dienen te worden of de atlas der Nederlandsche volkskunde zich niet, in tegenstelling tot den dialect-atlas, tot Rijksnederland zal dienen te beperken.

Het administratieve personeel van het bureau kon door vermindering der administratieve werkzaamheden een deel van den vrijgekomen tijd besteden aan het excerpeeren van periodieken, het bijwerken van de bibliografische hulpbronnen en het ordenen van het knipselarchief. Het aantal bezoekers bleef nog gering, het aantal schriftelijke vragen om inlichtingen steeg echter aanmerkelijk. De belangstelling voor de bibliotheek, zooals die tot uiting kwam in het schenken van boeken en handschriften, was niet overmatig groot; bijzondere geschenken vallen niet te vermelden.

Aangezien de voorzitter der commissie nog steeds buitenslands vertoeft, bleef Prof. Dr. Jac. van Ginneken het voorzitterschap waarnemen tot zijn dood. Nadien heeft Prof. Dr. C. G. N. de Vooy zich met deze taak belast.

Het Rijkssubsidie over 1945 bedroeg opnieuw f 13.000.—.

Op een desbetreffend verzoek der commissie was Mevrouw A. H. Sanson—Catz, die ingevolge de verordening van 22 October 1941 van den Rijkscommissaris voor de bezette gebieden haar lidmaatschap van de subcommissie had moeten neerleggen, bereid

om opnieuw daarin zitting te nemen. Overigens kwam in de samenstelling der commissie geen verandering.

Mej. A. van Sorgen werd met ingang van 1 April van dit jaar overgeplaatst van de Volkskunde- naar de Dialectencommissie.

Van 27 Augustus tot 22 September was de heer G. A. Brandsteder, voor de Werkverruiming in Amsterdam, werkzaam als kantoorbediende; met ingang van 1 December werd de heer G. van de Vegte als zoodanig aangenomen. Aan Mej. E. van de Poel, die sinds 1 September 1944 als kantoorbediende werkzaam was, werd ultimo December op haar verzoek ontslag verleend.

*Namens de Volkskunde-commissie der Koninklijke
Nederlandsche Akademie van Wetenschappen:*

C. G. N. DE VOOYS, *wnd. voorzitter*

P. J. MEERTENS, *secretaris-penningmeester*

BIJLAGE

Lijst van personen enz., die in 1944 boeken en handschriften schonken aan het Centraal Bureau voor Nederlandsche Volkskunde.

Frater M. Celestus, Mej. H. M. Emck, B. J. Melcher, Uitgeverij. C. Misset, Thijs Mol, Kon. Musea voor Schoone Kunsten van België, Nederl. Openl. Museum te Arnhem, Dr. J. Pollmann, G. Schiering, J. R. W. Sinninghe, Mej. A. H. van Sorgen, J. Storms, Pater H. Vermeulen C.s.s.R., Prof. Dr. J. de Vries, D. Wouters.